

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1752)
Heft: 26

Artikel: Dissertatio de religione Homeri
Autor: Zimmermann, J.J.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394716>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 04.02.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

DISSERTATIO
de Religione HOMERI

Autore

JO. JAC. ZIMMERMANNO.

I.

PRimi qui de Deo rebusque divinis inter græcos differebant, *Poëtæ* erant: omnium autem fere consensu, antiquissimus est, HOMERUS; de cujus natalibus, ætate, Scriptis atque Auctoritate accurate differit *Eruditissimus Fabricius* Bibl. Græcæ Tom. I. ad quem *Homeri* studiosos ablegamus. Varia semper de Eo fuisse judicia notum est. Sunt, qui omnium Scientiarum arcana in eo deprehendunt, hominumque, quos terra tulit, eundem *Eruditissimum*, atque *Sapientissimum* adpellant, nihil unquam de homine tam præclare dici potest, quod *Homero*, si hos audias, non jure meritoque adscribi debeat: qui igitur horum judicio *Homerum* diu noctuque manibus terit, brevissimo tempore *Pansophus* fiet. Hinc factum, ut omnes Sectæ Philosophorum *Homerum* in suas partes pertrahere voluerint. *Obtorto collo rapitur*
Tom. VII. L in

in partes a Philosophis Homerus (verba sunt Doctissimi Kuhnii ad Laërt. 9.) *hac ratione miser ille Poëta inter tot manus disceptantium aut Penthei fata experitur, aut suo ipse Proteo cogitur esse mutabilior. Hic cum Pyrrhone dubitat; ibi cum Cynico latrat, nunc cum Stoa tricatur, nonnunquam Peripatetico latus claudit, imo summum Bonum cum Epicuro ventre metitur.* Et quod mireris, Christiani eo insaniam processerunt, ut *Historiam Fataque populi Judaici* in eo describi adseruerint. Bonus ille *Ulysses* mox *Lothus*, mox *Isacus*, mox *Abrahamus* est. *Ithaca* non est parva illa Jonii maris Insula, sed *Mesopotamia*. *Deucalion* Filius *Minos* est *Isacus*. Incendium *Trojæ* est devastatio *Sodomæ*. Et quod tribus Anticyris dignum, Auctor Centonum Homericorum omnia Religionis Christianæ Mysteria in *Homero* deprehendit. Nostro sæculo (ut de aliis taceam) inventa est erudita *Matrona*, quæ publice adserere haud dubitavit, eos omnes veræ *Eruditionis gustum* amisisse, qui *Homerum* non maximi fecerint. Nescio utrum mulieres aliis ratiocinandi instrumentis instructæ sint, quam Viri. Hoc scio, *Viros*, eosque sapientissimos ac eruditissimos omnia illa magni facere, quæ accurate & solide sive a recentioribus, sive ab antiquis dicta sunt: quæ solidis rationibus superstructa, salutaria atque rationi convenientia sunt, ea quocunque tandem Sæculo dicta, aut scripta, placent Sapientibus: quæ autem obscura, perplexa, nocitura, atque a ratione aliena sunt, vilipendunt, etiam si vel ante *bellum Trojanum* prolata fuissent. Cur legimus, evolvimus, laudamus passim *Socratis*? mirari noli: præclara sunt, solida, omnibus hominibus utilitatem allatura. Cur tot veterum & recen-

recentiorum Scripta cum tineis, & blattis luctantur? Satis est, quod Auctores illorum ratiocinari nesciverint, & quod nihil egregii in medium protulerint. Qui ita judicant, *Homerum* tanti æstimare non possunt, quanti admiratores Antiquitatis vellent. De stylo non loquor, propter quem merito commendandus est; sed de rebus: Hæc certe non ita sunt comparatæ, ut inter divina Ingenia referatur *Homerus*. Multa insunt ei præcepta ad vitam pertinentia, quæ a quovis rustico dici possunt. Alia non quidem male dicta sunt, ita tamen comparata, ut e quovis compendiolo Ethices, vel Jurisprudentiæ melius addisci possint; multa vero quæ Homines meliore luce destitutos ad turpissimas actiones inducere possent. Nihil jam dicam de ordine, atque cogitationum harmonia; firmiter credo, ipsum *Homerum* si superas ad auras redire posset, explosurum hominum insaniam, qui ea in ipso deprehenderunt, de quibus per omnem vitam ne cogitavit quidem. Mirum est multos Eruditos omni nisu id agere, ut Eruditorum adhuc viventium meritis atque Eruditioni detrahant; Antiquis vero tantam adscribere Sapientiam, quâ vel ipsi, si viverent, se destitutos pleno gutture clamarent. Errorem hunc suo tempore jam notavit prudentissimus *Plinius* Lib. I. Epist. 16. *Est ergo mecum inquit Plinius (de Pompejo Saturnino loquitur) per diem totum: eundem antequam scribam, eundem quum scripsi, eundem etiam cum remittor non tanquam eundem lego. Quod te quoque ut facias & hortor & moneo. Neque enim debet operibus ejus obesse quod vivit. An si inter eos, quos nunquam vidimus, florisset, non solum libros ejus, verum etiam*

imagines conquireremus, ejusdem nunc honor presentis & gratia, quasi satietate languescet. At hoc primum malignumque est, non admirari hominem admiratione dignissimum, quia videre, alloqui, audire, complecti, neque laudare tantum, sed & amare contingat. Sed diu ante me Viri perspicaces nimios Homeri admiratores false riserunt. Fecit hoc Ingeniosissimus Fontenelle in Dialogo inter Æsopum atque Homerum. Vel ipsæ virorum doctissimorum concertationes de hoc argumento satis ostendunt, Eruditionem atque Sapientiam Homeri a Grammaticis quibusdam celebratam, in oculos quorumvis non incurrere. Sed adeo solide de hisce egerant Viri D. de la Mothe, & Terrassonius, ut qui eorum rationibus non movetur, indignus sit, cui plura argumenta adferantur. *

II. Sed

---

* Jam suo tempore Seneca Epist. 88. monuerat, quam incerta sint Doctorum Virorum de Philosophia Homeri judicia. Verba ipsius sic sonant: *Vis scire, quam non ad docendam virtutem consederint? adspice quam dissimilia inter se omnium studia sint. Atqui similitudo esset idem docentium. Nisi forte tibi Homerum philosophum fuisse persuadent, cum his ipsis, quibus colligunt, negent. Nam modo Stoicum eum faciunt, virtutem solam probantem; modo Epicureum, laudantem statum quietæ civitatis & inter convivia cantusque vitam exigentis: modo Peripateticum bonorum tria genera inducentem: modo Academicum incerta omnia docentem. - Apparet nihil horum esse in illo, cui omnia insunt, ista enim inter se dissident. Demus illis Homerum Philosophum fuisse; nempe sapiens factus est, antequam carmina ulla cognosceret, ergo illa discamus quæ Homerum fecere sapientem.*

II.

Sed id jam non agimus. Quæritur utrum HOMERUS *Atheismi* reus sit, nec ne? Adferam igitur primo argumenta, quibus non sine summâ veri specie *Poëta* ille ab *Atheismi* crimine purgari potest: auditurus postea dissentientium rationes. Antequam vero rem ipsam aggrediar, quædam præmonenda sunt. Notum est *Homerum* frequentissime inducere Deos, mox *tanquam Homines* loquentes atque agentes; mox ea ipsis tribuere, quæ non nisi *Enti Independenti, per se Existenti, Perfectissimo* competere possunt. Quæritur ergo quæ hujus rei causa sit. (1) Non crediderim *Homerum* existumasse, Deos quos in scenam producit, esse *Entia per se existentia, æterna, omniumque rerum causas*, partim quod in *Iliade & Odyssæa*, uni cuidam semper Imperium in omnia tribuat, partim quod cæteris talia adscribat, quæ aperte ostendunt, eum credidisse, hæc Numina esse non solum Imperfecta, sed & summo rerum Moderatori subdita. Si omnes veterum Theologorum opiniones de Diis examinamus, videbimus; nullibi eos multorum principiorum æternorum æqualitatem admittere. Novimus quidem eos duo æterna rerum principia, Deum & materiam admisisse: at plura Numina æqualia, æterna, perfectissima eos credidisse nullibi legimus, quamvis negari haud possit turpiter non semel Hominibus tribui quæ mortalium sortem superant. Et patet hoc vel ex ordine Deorum. Quidam non nisi Homines erant, quos Græci *Heroes*; Latini *Manes* vocabant, quales erant *Hercules, Bacchus &c.* Horum in terris res gestas narrant, atque

propter virtutem postea cœlo receptos asserunt; quibus sanè nihil aliud innuere volunt, quam homines eos fuisse, rerum gestarum gloriâ magnam famam adeptos, quibus deinde tales adscripserunt virtutes, quæ si omnem verborum vim urgere vellemus non Hominibus, sed Deo competunt. Ita *Romuli* Historia a *Livio* conscripta satis id confirmat, ut alia testimonia silentio præteream.

(2) Alii Dii nonnisi erant *partes Universi*: ut *Luna*, *Terra*, quæ sub nomine *Vestæ* atque *Dianæ* colebantur: Illis quidem talia adtribuebant, quæ divinitati soli in solidum competunt, sed ita tamen ut facile pateat, eos Numina hæc pro æternis substantiis haud habuisse; partim quod potentioribus aliis subjiciant; partim denique quod mutationi omnium rerum obnoxia esse perhibeant. (3) Erant *Dii aërei*, quos Græci *Dæmonas*, Romani *Lares* vocabant aut *Genios*. Hi nunquam pro Numinibus, id est æternis substantiis habebantur, sed pro creaturis, Homine quidem excellentioribus, at Deorum nutui obtemperantibus, Ministrisque Deorum majorum Gentium. (4) Alia erant Numina, quæ nonnisi *attributa Creaturarum Intelligentium*, seu uti moderni Philosophi loqui amant, *ideæ sunt abstractæ*, uti *Felicitas*, *Spes* &c. orta hæc Numina videntur partim ex insito hominum desiderio felicitatem suam promovendi, eaque extollendi, quæ adfectionibus Hominum satisfacere possunt, partim ex *Poëtarum* metaphoricis locutionibus. Hæc pro Entibus summis virtutibus præditis non habita, docet *Theogonia Hesiodi*. (5) Tandem erant *Dii*, qui *unitantum*

tantum parti Universi erant prepositi, cæterorum, quæ in universo geruntur incurii : nec hi inter Numina proprie ita dicta referebantur. Hæc cum ita sint, crediderim Homerum & Hesiodum unicum quidem æternum atque perfectissimum Numen admisisse, quod ex attributorum, quæ Deo tribunt, enumeratione constabit ; eosdem autem nulla veritatis habitâ ratione artisque rectè ratiocinandi, partim Hominibus, partim aliis Corporibus hujus Universi, ut unam eandemque rem prodigialiter variare atque levibus fabulis Auditores suos ducere possint, excellentissima & Deo soli in solidum competentia adscriptisse attributa. Non malè de Homero Damocles Epicureus apud Lucianum in Jove Tragædo pag. 150. dit. Grævii: Ἄλλ' ὦ θαυμασιε ποιητην μεν ἀγαθον Ομηρον γενεσθαι, παντες σοι συνομολογησασι. Μαρτυρα δε ἀληθη περι των ποιητων, ἔτ' εκεινον, ἔτε ἄλλον ποιητην ἔδεναι. ἔτε γαρ ἀληθειας μελειν αυτοις ὀιμαι, ἀλλα τε κηλειν τις ἀκουσας. Και δια τουτο μετροις τε καλιδεσι, καὶ μυθοις κατηχασι. Και ὅλωσ, απαντα ὑπερ τε τερπνε μηχανωνται i. e. certe vir admirande, Homerum bonum quidem fuisse Poëtam omnes tibi confitebuntur : Sed veracem rerum hujusmodi testem, neque illum, neque alium ullum Poëtam concedent. Neque enim veritatem ut puto curant : Sed demulcere auditores intendunt. Propterea versibus occinunt, fabulis personant, omnia denique delectandi causa moliantur.

III.

Inspiciamus igitur ipsum *Homerum*, atque producamus loca in quibus & *Existentiam*, & *Providentiam Dei* agnoscit. In genere *Jupiter* ubi-

que in operibus Homeri dicitur πάλιν Ἀυροράν τῆ
 ἑσπέρῃ τῆ Iliad. θ. ab initio. Ad v. 32. usque
 præclare de ὑπεροχῇ Jovis loquitur Homerus. Bre-
 vitatis causâ latina tantum adponam.

*Aurora quidem crocea veste spargebat totam
 per terram:*

*Jupiter verò Deorum concilium habuit gau-
 dens fulmine*

Summo in vertice cacuminosè Olympi:

*Ipse autem illis concionabatur : Dii vero simul
 omnes auscultabant,*

Audite me omnes Dii, omnesque Deæ,

*Dum dicam, quæ me animus in pectoribus
 jubet :*

*Ne qua verò fœmina Dea hoc, neque aliquis
 mas*

*Tentet rescindere, quod ego dicam : sed simul
 omnes*

Probate, ut celeriter perficiam hæc opera.

*Quemcumque vero ego Deorum seorsum velle
 intellexero*

*Profectum vel Trojanis auxiliari vel Græcis.
 Saucius indecorè redibit ad Olympum:*

*Aut ipsum, correptum projiciam in Tartarum
 obscurum*

*Procul valde, ubi profundissimum sub terra
 est barathrum*

*Ubi ferreæque portæ & æreum pavimentum
 Tantum sub Inferno, quantum cælum abest
 a terra.*

*Cognoscet deinde, quam ego sum Deorum for-
 tissimus omnium*

Quin

*Quin agite periculum facite o Dii ut videatis
omnes*

*Catenam auream de cælo suspendentes
Omnes appendamini Dii omnesque Deæ.
Non tamen traxeritis ex cælo in terram
Jovem summum Consiliarium, neque si valde
multum laboraveritis :*

*Sed quando jam ego lubens voluero trahere
Cum ipsa terra Deos traxero ipsoque cum mari
Catenam quidem, dein ad verticem olympi
Alligavero, illa verò suspensa omnia fuerint
Tantum ego supero Deos, superoque Homines.
Sic dixit, hi autem omnes conticuerunt silentio
Orationem mirati : valde enim severè concio-
natus erat.*

*Taudem autem interlocuta est Dea cæstis oculis
Minerva :*

*O Pater noster Saturnie, Summe Rex
Bene ꝛ nos scimus, quod potentia tua non
cedit ulli.*

Hæc ita comparata sunt, ut Homini nulla ra-
tione competere possint ; Perfectissimo autem,
atque Omnipotentissimo Enti jure meritoque tri-
buantur. Vide *Iliad.* á pag. 33. (numeros enim
ad finem haud perducit Edit. mea apud Raven-
steinium. Amstelod. 1650. impressa.) v. 494.

*Και ἴσθε διη προς ὀλυμπον ἴσαν θεοι αἰεν εὐντες
Παντες ἀμα, Ζεὺς δ' ἦρχε.*

*Tum demum in Olympum ibant Dii Sempiterni
Omnes simul : Jupiter autem præibat.*

Iliad. α. dicitur *Jupiter* θεοισι καὶ ἀνδρωποισιν
ἀνασσειν Il. γ. vocatur *κράτιστος πάντων*, cui & re-
rum omnium productio tribuitur. Il. ε'. v. 483.

Ἐν μὲν γαίαν ἔτευξ, ἐν δ' ἔρανον, ἐν δὲ θαλάσσαν
Ἡελιον Ἰάκχαμαντα, σελήνην δὲ πληθυσσαν.

Ἐν δὲ τὰ τεῖρεα πάντα, τὰ τ' ἔρανος ἐσεφάνωται.

*Hic cœlum effinxit terram Pelagusque profundum
Et Solem indefessum & pleno sydere Lunam
Astraque queis magni distincta est Regia cœli.*

In eo fere consentiunt Doctissimi quique ve-
terum ac recentiorum. Auctor *Vitæ Homeri*, quæ
in opusculis Mythologicis extat, & cujus Aucto-
rem Seniore *Dionysium Halicarnassem* esse pu-
tat *D. Gale*, ita de hac materia loquitur pag. 335.
Porro quum *Pœsis* opus haberet *Diis* minime otiosis,
ut notionem eorum *Lectorum* sensui exponeret, eis cor-
pora attribuit. Quam verò nulla alia corporis forma,
præterquam hominis, scientiæ ac *Orationis* capax sit,
facta uniuscujusque *Deorum* similitudine, cum ornatu,
magnitudine ac elegantia, simul & hoc indicavit, quo
pactò imagines & *Statuæ* *Deorum* ad *Hominum* effi-
giem adeo accuratè *subrefactæ* ponerentur, ut & minus
prudentibus *admonitionem* præberent, *Deos* existere.
Quibus notatis addit.

Τῶτων δὲ πάντων Ἀρχηγόν, καὶ Ἡγεμονα τον
πρωτον θεον νομιζοντων των ἀριστων Φιλοσοφων
ἀσωματον ὄντα, καὶ νοησει μαλλον καταληπ-
τον, καὶ ὁμηρος ταυτα ὑπολαμβανων φαίνεται.
Πατρὶ ὡ λέγεται ὁ *Zeus*, πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν
τε. Καὶ, ὦ πατέρες ἡμέτερε *Kρονίδι*, ὑπάτε κρείοντων.

Καὶ

Και αὐτός μεν ὁ Ζεὺς Φησιν. Ὅσον ἐγὼ περὶ τ' εἶμι θεῶν περὶ τ' εἶμι ἀνθρώπων. Ἡ δὲ Ἀθῆνα πρὸς αὐτόν, Ἐὐ νυ καὶ ἡμεῖς ἴδμεν ὁ τοι σθένος ἐκ ἐπιεικτον, Ἐἰ δὲ δεῖ καὶ τῆτο ζητήσαι, εἰ νοητὸν ἠπίσαστο τὸν θεόν, ἐκ ἀντικρὺς μεν (ἀτε ἐν ποιήσει πολὺ το μῦθῳδες ἔχῃσῃ) ὅμως δὲ ἐσι καταμαθεῖν, ἐν οἷς Φησιν. Ἐὐρεν δ' ευρυοπα κρονοῖδην ἀτερ ἡμενον ἄλλων. Καὶ ἐν οἷς αὐτός λεγει. Ἄλλ' ἦλοι μεν ἐγὼ μενεῶ πύχῃ ἐλυμποιο Ἡμενος, ἐνθ' ὄρωων φρενα τερψομαι. Ἡ γὰρ μονοσις αὐτῆ, καὶ το μὴ καταμιγνυειν τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἑαυτόν, ἀλλὰ χαιρειν ἑαυτῷ συνοντα, καὶ χρωμενον ἠσυχίαν ἀγοντι, καὶ ἀει διακοσμεντι τὰ πάντα, τὴν τῆ νοητῆ θεῶ φῦσιν παρισησιν. Οἶδε δὲ ὅτι νῆς ἐσιν ὁ θεός, ὁ πάντα ἐπιζαμενος, καὶ διεπων το παν. Φησι γὰρ ὁ ποσειδῶν, Ἡ μαν ἀμφοτεροισιν ὅμον γενος, ἠδὲ γε πατρη. Ἀλλὰ Ζεὺς προτερος γεγονει καὶ πλειονα ἠδει. Καὶ τῆτο πολλακις. Ἐνθ' αὐτ' ἀλλ' ἐνοησε, τῆτο σημαίνει ὅτι ἀει διανοεῖται.

i. e. *Cæterum quando præstantissimi quique Philosophorum primarium illum Deum, Ducem & Principem omnium incorporeum esse ac cognitione duntaxat comprehensibilem arbitrentur, Homerus quoque hæc credere videtur, apud quem Jupiter appellatur, Pater Hominumque Deumque. Et, Jupiter o Pater optime Præses magnificorum. Imo & ipse Jupiter inquit. Quantum ego Diis superis præsto mortalibus atque. Minerva denique ad eum: Nos bene calleamus, quam sit tua magna potestas. Si verò & hoc quærere oportet an Deum intelligentem esse sciverit, non diserte quidem (utpote in Poësi, quæ multa fabulosa admixta habet) attamen ex iis colligere*

gre licet, in quibus ait, Jupiter Omnividens inventus forte seorsum. Et in quibus Ipse ait. Ast ego parte sedens cœli delector abunde. Ista namque solitudo & quod aliis Diis se non conjungeret, sed semetipsum oblectaret, commodo otio frueretur, ac subinde omnia perornaret, Intelligentis Dei naturam præ se fert. Novit præterea, quod Deus mens est, qui cuncta gubernat: Neptunus namque inquit: Est Patria, est æquale genus fratrique mibique; Jupiter at prior est genitus me pluraque novit. Atque hoc sæpe, ubi rursus alia cogitavit, hoc innuens, quod semper deliberet. Similia habet Plutarchus de Homero pag. 48. Observarunt etiam Viri Docti ex loco Pauli Act. XVII. v. 28. Jovem nonnisi summum rerum Opificem apud Antiquissimos Poëtas denotare, verba, τὸ γὰρ καὶ γένος ἐσμὲν, ex Arato petita sunt & Cleanthe etiam, si audiamus Doctissimum Virum Joh. Alb. Fabricium Bibl. Græcæ Lib. 3. pag. 393: ita dicentem: Neque forte erraverit qui dixerit S. Paulum Apostolum, cum versiculum hunc commendavit Atheniensibus, non respexisse ad solum popularem suum Aratum Cilicem, sed etiam ad Cleanthem, qui Athenis vixerat, & in cujus hymno jam laudato versu statim quarto diserte legitur ἐν σὺ γὰρ γένος ἐσμὲν. Euthalius a Viro Cl. Laurentio Zacagnio non ita pridem editus p. 420. notat dictum a Paulo allegatum esse Ἀγάτῃ Ἀστρονομῷ καὶ Ὀμηρῷ ποιητῇ. Sane Homero quoque audit Jupiter πατὴρ Ἀνδρῶν τε θεῶν τε. Hinc Doctissimus Jesuita M. Mourgues, Plan Theologique du Pythagorisme, pag. 12. & seq. in eandem sententiam concedit. Il y a un vers (inquit) dans le huitième Livre de l'Iliade, répété dans le premier & dans le dernier de l'Odyssée, lequel est devenu fameux par les Observations, que
Pla.

Platon, Aristote, Plutarque, Jambliche y ont faites.

Jupiter notre Père, Arbitre des Puissances.

Ces Ecrivains distingués en ont pris les dernières paroles dans un sens doctrinal & philosophique, comme le savant Augustin Steuchus s'est donné la peine de le prouver textuellement, & ont jugé qu'Homere donnoit la un Maître, un Souverain au reste des Dieux designés dans Plutarque, par le nom des Puissances ou des Princes: de même dit Steuchus, que dans nos saintes Lettres nos Anges sont nommés Puissances, Principautés & Dominations. Mais ce caractère de Souveraineté d'un seul Dieu sur tous les autres Dieux, me paroît encore plus clairement enoncé dans le second Chant de l'Iliade, en ces termes :

De Jupiter regnant sur les Dieux & les Hommes.

Vous savez, Monsieur, que Jupiter est toujours titré des Père des Hommes & des Dieux, Πάτρις Ἀνθρώπων τε θεῶν τε, ce qui suffiroit pour le mettre hors de parallele avec les Divinités vulgaires. Mais je veux vous prouver ici plus solidement, que n'a pu faire dans Eusebe le Juif Aristobule & Peripateticien, dont je vous ai déjà parlé, je veux, dis-je, vous prouver, qu'il a plu aux Poètes de designer le vrai Dieu par le nom de Jupiter, & le mieux prouver que ce Juif, parce qu'ayant vécu avant Saint Paul de près de deux siècles, il ne pouvoit pas avoir cet Apôtre pour garant comme moi. Car Saint Paul fait l'honneur à Aratus de citer le cinquième vers de ces Phenomenes, Τὸ γὰρ καὶ γένος ἴσμεν, nous sommes aussi sa race, savoir, par la
Crea

Création, ajoute Saint Clément, οιον δημμεργια) or il s'agit là de Jupiter, qu'Aratus venoit de nommer. Après cette citation, l'Apôtre reprend, Puis donc que nous sommes la race de Dieu, ce qu'il entend certainement du vrai Dieu. On voit par là, dit le Père, que je viens de nommer, que Saint Paul cite les Poètes, & qu'il approuve ce que les Gentils ont dit de raisonnable. Haftenus Mourges cujus verbis calculum meum adjicio, licet parum tribuam explicationi Steuchi sæpissimè a vero rectoque aberrantis.

IV.

Jovi autem non solum Imperium in cæteros Deos tribuitur, sed & cætera Deo digna tribuuntur attributa; quod per partes jam ostendemus. (1°) tribuitur illi Omnipotentia. Il. α pag, 33. sic alloquitur Thetidem Jupiter. v. 524.

Ἐ ἰδ' ἄγε τοι κεφαλή κατανεύσομαι, ὄφρα πε-
ποιθῆς

Τὸτο γὰρ ἐξ ἐμεθεν γέ μετ' ἀθανάτοισι μεγα-
στον

Τεκμῶρ. Οὐ γὰρ ἔμον παλιναγρετόν, ἐδ' ἀ-
πατηλόν

Ἄτελευτητόν γ' ὅτι κεν κεφαλή κατανεύσω

Quin age capite tibi annuam, ut confidas,
Hoc enim ex me inter Deos immortales certissi-
mum

Est signum : Neque enim meum revocabile, ne-
que fallax,

Neque irritum, quodcumque capite annuero.

Odyss.

Odyss. ε. fere initio.

Οἱ δὲ θεοὶ θῶκον δὲ καθίζανον, ἐν δ' ἄρα τοῖσι
Ζεὺς ὑψιβρεμετής, ἔτε κρατὸς ἐστὶ μέγιστον

*Ipsi vero Dii ad confessum confederant, inter illos
sane*

Jupiter Altitonans, cujus Potentia est maxima.

Ibid. ν. 137.

Ἄλλ' ἐπεὶ ἔπως ἐστὶ Διὸς νοῦν Αἰγιοχοῖο
οὔτε παρεξέλθειν ἄλλον θεόν, ἐδ' ἀλιώσαι
Ἔργεῖω.

*Verum quandoquidem nullo pacto fas est Jovis
mentem Agiochi*

*Vel prætergredi alium Deum, neque irritam facere
Valeat.*

Sunt tamen qui existimant hanc Dei Omnipotentiam prorsus subverti per ea quæ de duobus æternis principiis in medium protulerit Homerus. In eo est Plutarchus, de Iside, & Osiride pag. m. 172. Διὸ (inquit) καὶ παμπάλαιος αὐτῇ κατεῖσιν ἐκ θεολογῶν καὶ νομοθετῶν, εἰς τε ποιητὰς καὶ φιλοσοφῶν δόξα, τὴν ἀρχὴν ἀδеспοτὸν ἔχουσα, τὴν δὲ πῖσιν ἰσχυρὰν καὶ δυσεξαλειπτὸν, ἕκ ἐν λόγοις μόνον, ἕδε ἐν φημαῖσι, ἀλλὰ ἐν τε τελευταῖς ἐντε θυσιῶν, καὶ βαρβαροῖς καὶ ἑλλήσι πολλαχῶς περιφερομένην, ὡς ἔτ' ἀνὴν καὶ ἀλόγον καὶ ἀκυβερνητὸν αἰωρεῖται τῷ αὐτομάτῳ τῷ παν. ἕτε εἰς ἐστὶν ὁ Κραθὼν, καὶ κατευθυνῶν, ὡσπερ οἰαξίν ἢ τισὶ πειθηνίοις χαλινῶν λόγος. Ἀλλὰ πολλὰ καὶ μεμιγμένα κακοῖς καὶ ἀγαθοῖς, μαλλον δὲ μηδέν, ὡς ἀπλῶς εἶπειν, ἀκρατὸν ἐνταυθα τῆς φύσεως φέρουσι, ἕ
δύοιν

δυοιν πιθων εἰς ταμίας, ὡσπερ ναματα τα πραγμα-
 ματα καπιλικως διανεμων ἀνακεκρανυσιν ἡμιν, ἀλλ'
 ἀπο δυοιν ἐναντιων ἀρχων, καὶ δυοιν ἀντιπαλων
 δυναμεων της μεν ἐπι τῆ δεξια, καὶ κατ'ἑυθειαν
 ὑψηγμενης, της δ'ἐμπαλιν ἀναστροφης καὶ ἀνα-
 κλωσης, ὁ τε βιος μικτος, ὁ τε κοσμος, εἰ καὶ μη-
 πας, ἀλλ' ὁ περιγειος ἔτος καὶ μετα σεληνην, ἀνω-
 μαλος καὶ ποικιλος γεγνε καὶ μεταβολας πασας δεχο-
 μενος. i. e. *Vetustissima proinde a Sacrarum Pro-*
fessoribus & Legumlatoribus ad Philosophos & Poëtas
(hæc enim in vers. Xylandri neglecta, addenda)
derivata est opinio, auctore incognito, fide & firmâ
& indelebili, non in sermonibus ea tantum & rumo-
ribus, sed & in mysteriis ac sacrificiis tam Barbaris
quam Græcanicis exstans, neque casu ferri, & a for-
tuna pendere Universum, mente, ratione ac guberna-
tore destitutum: neque unicam esse rationem, quæ
contineat id & dirigat tanquam clavum aut fræna
moderans, sed cum per multa e bonis juxta malisque
sint confusa, imo nihil natura hæc sincerum (ut
verbo dicam) proferat: non esse unum aliquem pro-
mum, qui e duobus doliis res nobis veluti aliquent
liquorem cauponis in morem distribuât atque misceât;
Ergo a duobus principiis contrariis, adversisque dua-
bus facultatibus, quarum altera ad dextram & recta
ducat, altera retrorsum avertatur atque reflectat,
cum vitam esse mixtam tum ipsum mundum (si non
universum, eum saltem, qui ad terram est, & Lunæ
subjacet) inæqualiter ferri, variisque & omnis generis
motibus agitari. Patet ex hisce, Plutarchum ea,
quæ Homerus de duobus doliis dixit, sic inter-
pretari, quasi eo nomine duo æterna rerum
principia adversa fronte secum invicem pugnan-
tia intellexisset. At hæc explicatio adversatur
 non,

non solum Homeri atque Platonis, sed & ipsius Plutarchi sententiæ. *Homerus* II. ὦ pag. m. 879. inducit *Achillem*, *Priamo* solatium adferentem, his verbis, v. 522.

Ἄλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔξεν ἐπιθρονῶν, ἀλγεῶν
δ' ἔμπεης

Εν θυμῷ κατακείσθαι ἔασομεν ἀχνυμένοι περ
Οὐ γὰρ τις πρηξίς πελεται κρυεροῖο γοοῖο
Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βρόχοισι
Ζῶειν ἀχνυμένους, αὐτοὶ δὲ τ' ἀκηδέες ἔισι.
Δοιοὶ γὰρ τε πιθοὶ κατακείσθαι ἐν Διὸς ἔδρῃ
Δωρῶν, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἔλερος δὲ ἔσσιν.
Ὡ μὲν καμμιζῶν δῶν, Ζεὺς τερπικεραυνός,
Ἄλλοισι μὲν τε κακῶ οὐ γὰρ κυρταί, ἀλλοῖσι
δ' ἔδῳλω

Ὡ δὲ κε τῶν λυγρῶν δῶν, λωβητὸν ἔθηκε
καὶ ἔκακη βεβρωσὶς ἐπιχθοναδὶαν ἔλαυνει
Φοῖβα δ' ἔλε θεοῖσι τετιμένον ἔλε βροτοῖσιν.
Ὡς μὲν καὶ πηληϊθεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
Ἐκ γενέλης. Πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκ-
εκάσσο

Ὀλβῶν ἴε πλεῖσθ' ἴε, ἀνάσσει δὲ Μυρμιδόνεσσι
καὶ οἱ θνήσκοντες θεῶν ποιήσαν ἀκούσιν
Ἄλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θεῷ κακόν, ὅτι οἱ ἔτι
Παιδῶν ἐν Μεγαροῖσι γονη γενέλο κρειόντων.
Ἄλλ' ἓνα παιδά ἴκεν παναώριον. &c. i. e.

*Sed age jam confide in sede, dolores tamen
In animo residere sinamus tristes licet:
Non enim aliqua utilitas est frigidi luctus.
Sic enim destinarunt Dii miseris mortalibus,
Ut vivant tristes: Ipsi vero sine cura sunt*

*Duo quippe dolia jacent in Jovis limine
Bonorum quæ dat, alterum malorum, alterum
vero bonorum*

*Cui quidem miscens dederit, Jupiter fulminator
Interdum quidem malum ipse consequitur, in-
terdum & bonum:*

*Cui vero ex malis dederit, cum injuriæ exposuit.
Et ipsum mala famas in terra alma exagitat:
Vagatur autem nec Diis honoratus, nec homi-
nibus.*

*Sic quidem Peleo Dii dederunt illustria dona
A nativitate, omnes enim supra homines or-
natus est.*

*Felicitate divitiisque, imperabat vero Myrmi-
donibus*

*Et ei Mortali existenti Deam fecerunt uxorem:
Sed tamen ei quoque adjecit Deus malum,
quod ei nulla*

*Filiorum in mœnibus soboles fuit Imperantium,
Sed unum filium genuit brevis ævi.*

Patet ex hoc citato loco quam clarissimè Deum ex mente Homeri & bona & mala dispertiri mortalibus: ex circumstantiis autem hujus loci patet, sermonem proprie hîc esse de *malis culpæ*, circumstantiisque in quibus homines positi nunquam omni ex parte felices esse possunt. Hinc Plato Lib. II. de *Republ.* pag. 605. postquam monuisset, Deum natura bonum, solorum bonorum causam esse dicendam, addit: *Ὅτι ἀρα ἀποδείκνυται ὅτι Ὁμηρὸς ἐτ' ἄλλῃ ποιητῆ ταυτην την ἀμαρταναν περι τῆς θεῆς ἀνοητῶς ἀμαρτανοντος καὶ λεγοντος ὡς σοιοι πιθοι, i. e. Neque Homeri igitur ne-
que*

que alterius Poëtae admittendum est peccatum stultè de Diis dicentis, in Jovis limine duo jacere dolia. Nescio utrum recte mentem Poëtae ceperit Plato, nihil enim mihi aliud hoc loco dicere videtur Homerus, quam Deum ita temperare res humanas, ut bona malaque in hac vitá sibi invicem succedant. Sibi ipsi denique contrarius est Plutarchus, partim in dissertat de audiendis Poëtis pag 14. & 18. partim in Consolat. ad Apollonium. Tribuitur illi Omniscientia. II. α. v. 545.

Την δ' ἡμειβεῖ' ἔπειτα πατήρ ἀνδρῶν τὰ
θεῶν τε,

Ἦρη, μὴ δὴ πάντας ἔμῃς ἐπιελπεο μύθῃς
Ἴδ' σειν. Χαλεποὶ τοὶ ἔσονται, ἀλοχῶ περ
ἔσση.

Ἄλλ' ὄν μὲν κ' ἐπιεικὲς ἀκθεμεν, ἔτις ἔπειτα
Ἵουτε θεῶν προτερός τονγ' εἴσεται, ἔτ' ἀν-
θρώπων.

Ὅν δ' ἂν ἔγων ἀπανεύλε θεῶν ἐθελοῖμι νοη-
σαι,

Μητι σὺ ταυτὰ ἕκαστα δειροε μῆδε με-
ταλλα. i. e.

Huic respondit deinde Pater Hominumque
Deorumque,

Juno ne omnia mea sperato consilia
Te scituram Difficilia tibi erunt, uxor ut
ut mea sis:

Sed quod quidem par fuerit audire, nullus
Neque Deorum prior hoc sciet, neque Homi-
num:

*Quod autem ego seorsum a Diis voluero ani-
mo concipere*

*Ne tu hac singula interroga, neque per-
scrutare.*

Inprimis autem ex toto Poëmate Homeri patet, Providentiam ab eo agnitam. Hoc denuo agnovit Scriptor vitæ Homeri pag. 337. ita dicens. Cæterum ad Dei mentem Providentia & Fatum pertinet, de quibus Philosophi multa verba fecerunt. Horum autem omnium Homerus occasionem suppetavit. Ac de Providentiâ quidem Deorum quid atinet dicere? Quando per omnem Poësin non tantum inter se de Hominibus disserunt, verum etiam in terram descendentes cum Hominiibus conversantur. Sed pauca Exempli gratiâ contemplemur, in quibus Jupiter ad fratrem inquit: „ Scis Neptune Deos, cur nostra Palatia cæli nunc teneant, cunctos? curæ mihi sunt pereuntes“. Et in aliis: „ Eheu certe hominem fugientem mania circum Percharum video, pectusque meum cruciatur. „ Adhæc regiam dignitatem ac morum facilitatem innuit, dicens: „ Non ego divini posthac oblitus Ulyssis esse queam, qui mente Homines præcellit, & aris Divorum pecudes incendit, pinguia sacra“. In quibus cernere licet, quod virum illum primo a mentis perspicuitate, deinde a pietate erga Deos collaudat. Cæterum quo pacto cum illis ipsis Hominiibus Deos conversantes ac collaborantes fingat, in multis est perdiscere. Ut quum Minervam aliquando Achilli, semper autem Ulyssi; Mercurium autem Priamo & quandoque Ulyssi, atque in universum Deos Hominiibus semper adesse putat, ait namque: „ Dii Superi ex æquo tractant Homines peregrinos, indigenasque simul, vastant & moenia celsa, justitiam humanam spectant ac
impia

impia facta“. Divinae autem Providentiae peculiare est, velle ut Homines justè vivant. Atque istud Poëta clarissime inquit : „Improba facta Hominum Superi averfuntur, honestos eximiosque Viros pretio dignantur habere. Indignatur iis Saturnius estque nocivus, qui violenter agunt jus figunt atque resigunt“. Porro quemadmodum Deos hominibus prospicientes, ita & homines istorum memores in quavis fortuna inducit. Atque dux quidam prosperè agens, inquit, spes me magna tenet, votumque Jovi, superisque cunctis nunc facio, pepulere quod inde canes mi. Periclitans verò, „Jupiter at rogitò, servabis ab aëre Græcos“. Et rursus is, qui interfecerat : „Quando quidem hunc hominem domuit virtute Deorum“. Moriens verò : „Fare age, ne quid ego Divorum numina lædam“. Unde igitur potius illud Stoicorum placitum, quam ex prædictis ortum habet? Denique unum esse mundum, atque in eo & Deos & Homines (qui naturà justitiæ participes sunt) Rempublicam simul administrare. Etenim quando inquit : „Diva Themis Superos Jussu Jovis ante coëgit, Cur tu rursus eos cogis, qui fulmine splendes? Numquid sollicitus de Teucris, numquid Achivis?“ Quid aliud innuit, quam quod mundus civilibus legibus administratur, atque Dii præconsultent, præsidente & Deorum & Hominum Satore. Cæterum opinionem de fato in illis ostendit perspicue, „Fata sua effugiet non quisquam sive sit ille strenuus, Ignavus, sive quum lucem aspexerit almam.“ At inter alia in quibus fati potentiam confirmat, ipse quoque arbitratur (sicut & probatissimi Philosophorum, qui post eum vixerunt, Plato, Aristoteles ac Theophrastus) non omnia fato evenire, sed aliquid etiam in hominibus esse situm, ut quibus libera sit voluntas. Huic autem necessitatem quodammodo conjungi, dum aliquis hoc quod cupit,

agens, in id, quod non vult, incidit. Atque hæc perspicuè in multis declaravit, ut in utriusque Poëmatibus exordio. In Iliade dicens, Achillis iram Grajæ exitii causam fuisse, atque tum Jovis voluntatem completam esse. In Odyssæa vero Ulyssis socios propter temeritatem in perniciem incidere. Deliquerant enim dum Sacras Phæbi boves attigerant, quando ab eis abstinere licuisset. Ad hunc enim modum prædictum erat: „Has modo si vaccas dimiseris ire quiete, felicem reditum, quamvis jaclatus habebis, lædere sin tentes facies impune nec illud.“ Sic non violare in ipsis situm, perire autem quum violassent, ex Fato consequens erat. Hactenus Scriptor iste vitæ Homeri. In eandem sententiam concedit Plutarchus pag. 48. seq. Sunt tamen, qui putant Homerum, Fatum, id est, inexorabilem omnium rerum necessitatem professum, provocant eum in finem ad certa quædam loca quibus videtur id probari: celebris locus est Odyss. Σ'. 129. in quo Homerus sub persona Ulyssis, qui se alium simulabat :

Ὅουδεν ἀκιδνοτερον γαια τρεφει ἀνθρωποιο
 Παντων, ὅσσα τε γαιαν ἐπιπνευει, τε καὶ ἔρπει.
 Ὅου μὲν γὰρ ποτε φησι κακον πεισεσθαι
 ὀπισσω,
 Ὅφρ' ἀρετην παρεχωσι θεοι καὶ γεναιτ' ὄρωρη
 Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγροι θεοι μοικαιρες τελεσωσι,
 Καὶ τα φερει ἀεκαζομενος τετληοτι θυμω.
 Τοιος γὰρ νοος ἐστιν ἐπιχθονιων ἀνθρωπων,
 Οἶον ἐπ' ἡμαρ ἀγῆσι πατηρ Ἄνδρων τε θεων τε

i. e. Nihil imbecillius terra nutrit homine

Omnium quæcumque super terra spirant
 serpunt

Non

*Non quidem unquam dicit malum passurum esse
in futurum,*

*Quousque virtutem praebeant Dii, & genua
mouentur:*

Sed quando & mala Dii beati perficiunt

Et haec fert nolens patienti animo.

Talis enim mens est terrestrium Hominum,

*Qualem quotidie ducit Pater virorumque Deo-
rumque.*

In specie malum Deo adscripsisse videtur Ho-
merus. Sic Iliad. T. v. 85. ita inducit Agamem-
nomen loquentem.

Πολλὰκι δὴ μοι τῆτον Ἀχαιοὶ μῦθον εἶπον
καὶ τε με νεϊκεεσκόν. Ἐγὼ δ' οὐκ αἰτίος εἶμι,
Ἄλλα Ζεὺς καὶ μοῖρα, καὶ ἠεροφοίτις ἔριννος,
οἳ τε μοι εἰν ἀγορῇ φρεσὶν ἐμβάλον ἀγχιον ἄτην
Ἡμᾶτι τῷ ὅτ' Ἀχιλλῆος γέρας αὐτὸς ἀπηνυρῶν.

*Saepe jam mihi hunc Achivi Sermonem dixerunt
Et me objurgarunt: ego autem non Autor sum,
Sed Jupiter & Fatum & in tenebris agens furia
Qui mihi in concione mentibus injecerunt sevam
noxam,*

Die illo, quo Achillis praemium ipse abstuli,

Idem Iliad. I. v. 17.

ὦ φίλοι Ἀργείων ἠγήτορες ἠδὲ μεδόντες
Ζεὺς με μεγάλα κρονίδης αἴτη ἐνεδήσε βαρῆι.
σχέτλιος, ὅς πρην μὲν μοι ὑπέσχετο καὶ κατε-
νευσεν

Ἴλιον ἐκπερσάνῃ εὐλειχεσθαι ἀπονεεσθαι

Νυν δε κακην ἀπάειν βελευσάτο καὶ με κε-
λευει

Δυσκλεα Ἄργος ἰκεῖται, ἔπει πολὺν ὠλεσα
λαον.

Ὅυτο πρὸς Διὶ μελλει ὑπερμενει Φίλον εἶναι
Ὅς δὴ πολλῶν πολιῶν κάτελυσε κερηνά
Ἡδ' ἔτι καὶ λυσει. Τε γὰρ κρείος ἐσι μεγίστον.

i.e. *O amici Argivorum Ductores & Principes*

*Jupiter me valde Saturnius detrimento ir-
tivit gravi:*

*Infestus, qui, antea quidem mihi promisit &
annuit*

Ilio exciso bene munito rediturum,

*Nunc vero malam fraudem struxit & me jubet
Inglorium Argos redire, postquam multum per-
didi populum.*

Ita scilicet Jovi præpotenti placitum est,

*Qui jam multarum urbium demolitus est ver-
tices,*

*Et adhuc demolietur: hujus enim potentia est
maxima.*

Alia loca lubens silentio transeo. At his po-
sitis, extra dubitationis aleam positum esse, *Home-
rum* ejusmodi inexorable Fatum professum, vix cre-
diderim. (1). Enim in genere observo eos omnes
falli, qui putant, *Homerum* Systema aliquod
apte inter se connexum de Deo & Providentia,
in animo suo præformasse. Subtilior est illa de
Providentia Dei, atque actionum libertate doctri-
na, quam ut tum temporis jam rite fuerit ex-
cussa. Innumeri homines de Deo, Providentia,
actio-

actionibus humanis, loquuntur, licet qua ratione hæc inter se connexa sint, nunquam cogitarint. Unde loca in omnibus Scriptoribus invenimus, quæ utramque in partem trahi possunt, id est, possunt diversa systemata conficere. *Homerus*, mox hos, mox illos inducit loquentes, prout circumstantiæ, & mores sæculi postulare videbantur, securus de systematis nexu, atque cogitationum harmonia; hinc aliquando Dii nescire, aliquando omnia scire, aliquando purissimi, aliquando turpissimorum scelerum rei, mox omnia in hominibus efficere, mox, quasi securum ævum vivere, dicuntur. * Hinc in tanta sententiarum diversitate, homines diversissimis opinionibus addicti, inveniunt, quod in suæ sententiæ præsidium trahant; plura autem postulari, si quis alium erroris gravissimi convincere vult, norunt Eruditi. (2) Sunt loca perspicua in quibus aperte negat *Homerus*, malas Hominum actiones Deo esse adscribendas; notissimus est locus *Odyss. a. v. 32.*

Ὡ ποποί, οἷον δὴ νῦ θεὸς βροτοὶ αἰτιῶνται

Ἐξ

---

* Consentit mecum hac in parte *Moshemius* notis ad *Cudworth.* pag. 116. dicens: *Difficile est componere omnia, quæ de Diis eorumque ortu & rerum generatione passim tradidit Homerus. Si quis ex ipso quæsvisset Homero, quidnam de his rebus sentiret, fortasse vix habuisset, quod responderet bonus homo: qui quidem nihil certi mihi sensisse, sed quæ ferebantur inter Græcos scita, nullo adhibito iudicio carminibus suis temere intexuisse videtur.*

Ἐξ ἡμεῶν γὰρ φασι κακῆμεναι. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
Σφῆσιν ἀϊσθαλιῆσιν ὑπερ μορον ἀλγε ἔχουσιν

i. e. *Vab quam nunc homines injuste Numina cul-
rant.*

*Ex nobis namque esse mala ajunt : at sibi ipsi
Nequitia propriā, prater Fatum mala gi-
gnunt.*

Fatum insuper semper adpellatur Διος βελι nec
της τυχης mentio fit. Dicuntur illi Diis placere
qui impotentibus animi adfectionibus frœnum
imponunt, hinc ita loquitur Achilles. Il. α. v. 216.

Χρη μὲν σφωιτερον γε θεα ἔπος εἰρυσασθαι
Και μαλα περ θυμω κεχολωμενον. Ως γὰρ
ἀμεινον.

Ὅς κε θεοις ἐπιπειθηται, μαλα τ' ἐκλυον αὐτῶ.

i. e. *Oportet certe vestrum, Dea, consilium sequi,
Quantumvis sim animo iratus : Ita enim melius
Quisquis Diis obtemperaverit, magis quoque
exaudiunt ipsum.*

Ita Odyss. ξ. v. 83.

Ου μὲν σφέλια Ἔργα θεοιμακαρες φιλεσθιν.
Ἄλλα δικην τιςσι καὶ αἰσιμα ἔργ' ἀνθρώπων.

i. e. *Non quidem improba opera Dii beati amant.
Sed justitiam honorant Ἔ pia opera hominum.*

Hinc etiam precum agnovit necessitatem. Il. ι.
v. 491.

Ἄλλ' Ἀχιλλεου δαμαστονυ θυμον μεγαν, εἶδε τι
σε χρη

Νηλεες

Νηλεες ἦτορ ἔχειν. ἑρπετοὶ δὲ τε καὶ θεοὶ αὐτοὶ
 Ἰωνπερ καὶ μείζων ἀρετῆ, τιμῆ τε βίη τε.
 Καὶ μὲν τῆς θυεσσι καὶ εὐχῶλης ἀγανησι
 Λοιβῆ τε, κνίσσητε παρατρῶπως ἀνδρωποὶ
 Δισσομενοὶ, ὅτε κεν τις ὑπερβῆη καὶ ἀμαρῆη.

i. e. *Sed Achilles doma animum magnum : neque
 te oportet*

*Imisericordem esse : flecti enim possunt &
 Dii ipsi*

*Quorum etiamsi major virtus honorque po-
 tentiaque,*

Tamen hos Sacrificiis & votis placidis

*Libamineque, nidoreque avertunt ab ira ho-
 mines.*

*Supplicantes, cum quis transgressus fuerit &
 peccarit.*

Neque locus ex Odyss. ζ. supra citatus
 probat, prorsus omnes actiones Hominum Dei
 operationes esse. Commentatus est in hunc locum.
 M. Casaubonus, extat illius explicatio ad *Calcem*
Epistolarum Parentis & suarum pag. 174. seq. Edit.
Almelov. Tres in medium profert loci hujus inter-
 pretationes. *Prima*, quam antiquissimam agnos-
 cit *Eustathius*, est eorum, qui cœlo & syderibus
 omnia humana, ipsas etiam mentes, his verbis
 ab *Homero* subjici censebant : quasi hoc voluis-
 set, prout cujusque diei naturalis ex astrorum
 positura & influxu constitutio est : tales & ho-
 mines, pro cujusque particulari temperamento,
 & animo & corpore quotidie existere. *Secun-*
dum hanc interpretationem το οἶον ad ἡμᾶς re-
fertur

fertur & præpositio ἐπι, non ad ἡμαρ, sed ad verbum ἀγῆ pertinere, quasi scripsisset τοιος νοος των ἀνθρωπων οιον ἡμαρ ἐπαγει πατηρ. In hunc sensum interpretatus est Cicero.

*Tales sunt Hominum mentes qualis Pater ipse
Jupiter auctiferas lustravit lumine terras.*

II. Interpretationis ratio verba ita construit : τοιος νοος ανθρωπων οιον (νοον scilicet) ἐπ ἡμαρ αγῆσι πατηρ &c. Sensus esset; *talem esse mentem mortalium, qualem Parens omnium (Divum atque hominum) diem induxerit*: Atque ita cepit sententiam Homeri M. Tyrius aliique: imitatus illam est Archilochus ita :

τοιος γαρ ανθρωποισι θυμος, γλαυκε λεπτι-
τινεις ποι,

Θνητοισ οποιην Zeus ἐφ ἡμερην αγει.

Tertia nititur primâ illa verborum constructione τοιος νοος & ἐπ ἡμαρ: sensum autem elicit talem: qualem scilicet cujusque diem (id est statum & fortunam) pro diversâ temporis ratione Deus esse voluerit; talem & animum ipsius, id est mores, & opiniones esse solere. Secunda, & tertia versuum illorum interpretatio nihil habet quod cum ratione possit culpari, aut ad fatum referri. Primam autem intellexisse Homerum certè non ex verbis hisce, sed aliunde probandum esset. Nulla autem certa hujus interpretationis vestigia in Homero deprehendo. Secunda autem, & tertia cum sententiis ejus apprime conspirant. Sed pergamus ad reliqua. Jovi adscribit Homerus scientiam fatorum, quæ singulis mortalibus contingunt. Ita ll. γ. v. 308.

Zeus

Zeus μὲν πρὸς Ἰογῆ οἶδε καὶ ἀθανάτοιο θεοὶ ἄλλοι
Ὅπποτέρῳ θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἔστιν.

i. e. *Jupiter nimirum hoc scit & immortales Dii
reliqui
Utri mortis finis fato destinatus sit.*

Omniscientia autem in genere illis tribuitur Odyss.
Δ. v. 457. θεοὶ δὲ τε πάντα ἴσασιν, *hinc etiam me-
mor est Virorum optimorum. Ita Odyss. λ. Jupiter
ad Minervam.*

Πῶς ἂν ἐπεὶ Ὀδυσσεὺς ἐγὼ θεοῖο λαθοίμην
Ὅς περὶ μὲν νοῦν ἔστι βροτῶν, περὶ δ' Ἱερῶν
θεοῖσιν
Ἀθανάτοισιν ἔδωκε τοὶ ἔρῳνον εὐρυν ἔχουσιν.

i. e. *Quomodo unquam ego Ulyssis divini obliviscerer,
Qui & mente supra mortales est, & supra ceteros
sacra Diis
Immortalibus dedit, qui cælum latum habitant.*

*Distribuit autem Deus dona mortalibus varie, secun-
dum Homerum. Ita Odyss. VIII. Ulysses impor-
tuno Euriale succensens ait: v. 165.*

Ξεῖν' ἔ' καλὸν εἶπες. ἄλαιοῖαλῳ ἀνδρὶ εἰκῆας.
Ὅτως ἔ' πάντεςσι θεὸς χαριέντια δίδωσιν
Ἀνδρασιν, ἔτε Φυγῆν, ἔτ' ἄρ' Φρενας, ἔτ'
ἀγορήλυν.
Ἄλλος μὲν γὰρ Ἰεῖδος ἀκιδνότερος πελεῖ ἀνήρ
Ἄλλῳ θεὸς μορφήν ἔπεσι σέφει. Οἱ δὲ Ἰεὺς
αὖτις

Τερπο-

Τερπομενοι λευσσεν. Ο δ' ἀσφαλεως ἀγορευει
 Ἄιδοι μελιχρη, μέλα δὲ πρεπει ἀγρομενοισιν
 Ἐρχομενον δ' ἀνα αἴψυ, θεον ὡς εἰσορωσιν
 Ἄλλος δ' αὖ εἶδος μεν ἀλίγκιος Ἀθαναθοισιν
 Ἄλλ' ἔοι χαρις ἀμφιπεριτρεφέλαι ἔπεεσσιν.

i. e. *Hospes non honeste dixisti: Stulto Viro similis es.*

Ita non omnibus Deus munera dat

Viris neque formam, neque prudentiam, neque Eloquentiam:-

Alius quidem formâ inferior est Vir,

Verum Deus formam Eloquentiâ ornat: alii quoque in ipsum

Latè aspiciunt, Ἐ ipse securè loquitur

Modestia suavi, eminet autem in cœtu:

Incedentem autem per urbem, velut Deum aspiciunt.

Alius autem rursus formâ quidem similis immortalibus,

Sed haud ei gratia addita sermonibus.

Idem Jupiter Odyss. Δ'. v. 206. omnem felicem successum Hominum Deo adscribit.

Ρεια δ' ἀρεγνωτος γονος ἀνερος ὠ τε κρονιων

Ὀλβον ἐπικλωση γαιμεονι, ἴε γεινομενω τε.

Ὡς νυν Νεστορι δωκε διαμπερες ἡματα παντα,

Ἄυλον μεν λιπαρως γιραστικεμεν ἐν μεγαροισιν

Ἰεας αὖ πινυλης ἴε καὶ ἐγχεσιν εἶναι ἀρις.

i. e. *Facilis enim cognitu proles viri cui Saturnius*

Felicitatem destinat Ἐ uxorem ducenti Ἐ nascenti

Quemadmodum nunc Nestori dedit jugitur diebus omnibus

Quem-

*Ipsūm quidem molliter senescere domi suæ.
Filiis rursus prudentes & hasta esse optimos.*

Vide & *Odyss.* XIV. v. 63. seq. gloria etiam a Deo est *Iliad.* XVII. v. 251. Ἐκ δὲ Διὸς τιμὴ καὶ κudos ὄπρῳδεῖ. Ita virtutem etiam bellicam, *donum Dei* esse *Iliad.* XX. v. 125. seq. Et ut tandem cætera quæ magnâ copiâ in libris *Homeri* inveniuntur omittam, & *præmiæ* & *pænæ* post mortem manent homines. Vide prolixè de hoc *Odyss.* XI. v. 561. seq. *Iliad.* VIII. v. 13. seq. Ex hisce omnibus concludimus, probabile quam maximè, *Homerum* Numinis existentiam, Providentiam & cætera Deo digna attributa agnovisse.

Sed audiamus jam ea, quæ contra *Homerum* adferuntur : *Celeb. Clericus* postquam Tom. 3. *Bibl. Select.* p. 67. *Cudworthi* opinionem protulisset existimantis, licet *Homerus*, & *Hesiodus* omnia ex Chao, vel Oceano repetierint, Jovem tamen semper excepisse, quem Patrem Deorum Hominumque dixerint, addunt: *Le mal est, que par ces Dieux, ils semblent entendre seulement la postérité de Saturne, & quelques Dieux contemporains, de qui Jupiter étoit le Roi comme il étoit le Père des plusieurs autres* (+). De *Hesiodo* mox dicemus quod
si

(+) Hoc ipsum dubium torfit etiam *Celeb. Moshemium* v. notas ad *Cudw.* Tom. I. pag. 429. at præter dicta nota, si vero credidit *Homerus* Jovem & cæteros Deos ex Chao oriri, ratio tandem reddenda est, unde *Homerus* ad cognitionem Dei & attributorum ejus pervenerit: certe ex hypothese de æterna aliqua materia hoc non hausit. Sive igitur ex proprio sensu, sive opinione vul-

si *Homerus* cuncta, quæ existant ex chao deri-
vasset, nondum esset Atheus, sed inter Dualistas
stas referendus, dum ubique attributa Dei agnoscit,
impe-

---

gi ita locutus sit, videtur ab Atheismi crimine ab-
solvendus, non melius quantum in re obscura fieri
potest, res illustrari potest, quam exemplo quo-
rumdam Scriptorum Ecclesiæ Romanæ. Altissime
radicata est opinio plebis se virtutibus Sanctorum,
adeo ut centies audias hos vel illos Sanctos invo-
cari rebus in arctis, vix semel præpotentem om-
nium Dominum: Homines igitur superstitioni de-
diti; at non plane Dei O. M. immemores, quoties
de rebus divinis loquendum est, dudum receptis
opinionibus sese accomodant, ita tamen ut subin-
de Dei etiam mentionem faciant. *Homerus* recep-
tas fabellas de Diis aliter se tueri non posse cre-
didit quam si antiquas fabellas retineret, ita tamen
ut partim extolleret quos in Divum numerum re-
ceperunt, partim etiam ea quæ de Numine Opti-
mo a Sapientibus sui ævi admittebantur, confir-
maret. Hoc autem a me non eo animo dictum
est, quasi exploratæ veritatis sint, quæ adfero,
aut recte fecisse *Homerum* contendam, conjectura
est prætereaque nihil. Hoc unum certè credere non
possum, Poëtam præter materiam nihil admisisse,
atque ex rudi indigestaque mole non solum omnium
rerum, sed & ipsius Jovis, originem repetiisse. In-
finita loca sunt, quæ huic sententiæ contrariantur,
sed fruatur quisque suo iudicio. Ipse certe *Celeb.*
Moshemius loco citato ait. *Hoc sine controversia dederim,*
Homerum reliquis Diis omnibus Jovem suum præfecisse
summumque ipsi præterea in res universas Imperium at-
tribuisse. Loquuntur id infiniti ejus loci.

imperiumque in materiam eidem adscribit. Imo si Deum corporeum , at summa intelligendi vi præditum , credidisset *Atheismi* postulari non posset, vel ipso iudice Clerico Bibl. Select. Tom. II. pag. 14. Non autem vel ipsum virum doctissimum existimare, *Homerum* plane omnia , etiam ipsum Numen, ex materiæ inertis mole orta putasse, vel ea probant, quæ de *Polytheismo* eod. loco pag. 52. monet dicens : *Premièrement il faudroit établir l'idée véritable de la Divinité ; après quoi il faudroit recueillir des plus anciens Poètes , comme d'Homere & d'Hesiodé, tous les traits qui y ont du rapport, & qui font voir que la véritable idée de la Divinité n'étoit pas entièrement effacée de leurs esprits. Par exemple, on y trouve que les Dieux sont tous puissans , immortels, bons, prévoyans, sages, bienheureux, amis de la vertu & ennemis du vice. Il est vrai, qu'on n'y voit aucun vestige de l'unité d'un Dieu, & que son idée y est à tous momens confondues avec des idées d'Etres Intelligens, sujets à bien des incommodités, quoique plus excellens, que les Hommes, à qui ils ressemblent d'ailleurs à divers égards. Cette Contrariété, que l'on trouve dans leurs tems, touchant le Dieu, n'étoient pas conformes à l'ancienne tradition, qu'elles avoient extrêmement obscurcie. Quand ils parloient de Dieu, conformément à l'idée, que la raison nous en fournit, ils s'exprimoient, selon l'ancienne impression, qui en étoit demeurée parmi les Hommes : mais quand ils attribuoient à Dieu des défauts humains, ils suivoient la depravation, qui s'étoit introduite depuis.* Fatetur igitur doctissimus Vir, in *Homero* antiquissimo Poëtarum inveniri vestigia rectæ de Deo opinionis; hoc nobis sufficit, qui interim non negamus, attributa Deo soli competentia tribui illis aliquando, qui *Homines* fue-

runt. Alterum, quod contra *Homerum* Viri docti urgent, petatum est ex variis illis vitiis atque erroribus, quos Diis suis non semel adscribit *Homerus* : Certe in eo nemo prudens *Homerum* unquam defenderit. Deploramus sortem illius temporis hominum, quibus tam insani ac parum cauti obtigere Doctores. Quamvis enim haud credam *Homerum*, dum impias actiones Diis suis adscripsit, omnem Numinis reverentiam ex animis hominum evellere voluisse; certum tamen est plebem exemplo Deorum ad mala perpetranda inductam fuisse: notum est quid contigerit *Chereæ* apud *Terentium* in *Eunucho* Act. III sc. V. v. 36. unde *Vellejus* apud *Ciceronem* d. N. D. Sect. 42. *Nec enim multo absurdiora sunt ea, quæ Poëtarum vocibus fusa, ipsa suavitate nocuerunt : qui & irâ inflammatos & lubidine furentes induxerunt Deos, feceruntque ut eorum bella, pugnas, prælia, vulnera videremus : odia præterea, dissidia, discordias, ortus, interitus, quærelas, lamentationes, effusas in omni intemperantia libidines, adulteria, vincula, cum humano genere concubitus, mortaleisque ex immortali procreatos.* Factum inde etiam, ut *Plato* *Homerum* e Republica suâ procul esse iusserit. Miror itaque Viros doctos *Homerum* in eo defendere voluisse. Inter modernos hoc nuper fecit Vir doctissimus *Rollinus* Professor Eloquentiæ in Collegio Regio Parisiensi. Ille enim in *Methodo addiscendi elegantiores Literas* pag. 226. seq. ita contra *Ciceronem*, & *Platonem* insurgit : *L'un & l'autre (Plato nempe & Cicero) se trompoient en ce point, qu'ils ne remontoient pas jusqu'à la première source du desordre. Elles étoient bien plus anciennes que lui & faisoient partie de la Théologie Payenne. Il peignoit les Dieux tels qu'il*

les

les avoit reçu de ses Peres & tels qu'ils étoient crus & connus de son tems. C'étoit donc à la Religion même, qui supposoit de tels Dieux, & non à la Poësie, qui les représentoit sous l'idée qu'on en avoit, que Platon devoit s'en prendre. Et c'étoit là en effet le secret motif de la loi, par laquelle il chassoit de sa Republique les Poëtes. Car toute la Théologie du Paganisme étoit partagée entre deux Ecoles, celles des Poëtes & celle des Philosophes. Les premiers conservoient le précis des coutumes & des traditions immémoriales, autorisée par les loix de l'Etat liée aux fêtes & aux ceremonies publiques. Les Philosophes rougissant en secret des erreurs grossieres du peuple enseignoient à l'écart une Religion plus pure & plus degagée de cette multitude des Dieux pleins de vices & de passions honteuses. Ainsi Platon en excluant de sa Republique les Poëtes bannissoit par une conséquence nécessaire toute la Religion populaire, pour y substituer la sienne, & par ce detour adroit, il se mettoit à couvert de la cigue de Socrate, qui avoit blessé la delicatesse du peuple en s'expliquant trop ouvertement contre les superstitions de la Religion ancienne & dominante, Cette reflexion sert à lever la contradiction qui paroît dans la conduite que ses Atheniens tinrent à l'égard d'Aristophane & de Socrate. On ne sait pourquoi ils sont si impies au theatre, & si religieux dans l'Areopage : & pourquoi les mêmes spectateurs couronnent dans le Poëte les bouffonneries si injurieuses aux Dieux, pendant qu'ils punissent de mort le Philosophe, qui en avoit parlé avec beaucoup plus de retenue. Aristophane en representant sur le theatre les Dieux avec des caracteres & des defauts qui excitoient la risée, ne faisoient qu'en copier les traits d'après la Théologie publique. Il ne leur imputoit rien de nouveau & de son intention, rien qui ne fut conforme

aux opinions populaires & communes. Il en parle comme tout le monde pensoit, & le spectateur le plus scrupuleux n'y appercevoit rien d'irreligieux qui le scandalisât, & ne soupçonnoit point le Poète du dessein sacrilège de vouloir jouer les Dieux. Au contraire, Socrate combattant la Religion même de l'Etat, renversant le Culte hereditaire & paternel, avec toutes les solennitez, ses ceremonies, ses mystères choquant, tous les préjugés établis & reçus, paroissoit un impie déclaré : Et le peuple irrité d'une temerité si sacrilège, qui attaquoit tout ce qu'il respectoit comme plus sacré, croioit devoir rallumer tout le feu de son zèle pour vanger sa Religion. Car il faut nécessairement une Religion à l'homme. Il ne peut s'en passer. Les Principes en sont fort profondément gravez dans le cœur pour l'étouffer. Mais il veut qu'elle soit indulgente, comode, complaisante; & que loin de gener ses penchans naturels, ou de les condamner, elle les excuse & les autorise. C'étoit une Religion de ce caractère que les Athéniens aimoient, & c'étoit en la leur représentant avec ces couleurs, qu'Aristophane attiroit leurs applaudissement & leur louanges. *Hactenus Rollinus.* Contra hæc duo regero, primum est : Verum quidem esse opiniones illas de Diis vel ante *Homerum* invaluisse, quod ante *Rollinum* jam notavit Vir summus *Joh. Clericus* in *Commentario ad Hesiodum* pag. 37. sed num inde sequitur, jure *Homerum* hoc fecisse? Theologi erant Poætæ; at dedecet hominem de Deo ita irreverenter loqui, decet illos quam maxime omnem navare operam ut plebs rectè de Deo sentiat, & pure eum colat : Secundo, aut jure meritoque damnatus est *Socrates*, aut pessimè fecerunt Athenienses, quod tantum *Virum* cicutam bibere jufferunt; prius hætenus nemo æquus rerum judex dixerit :

dixerit ; omnes clamant optimo Viro summam injuriam factam. At quid agebat præstantissimus Vir? certe non prorsus Religionem Atheniensium subvertere voluit, quia τῶ νομῶ τῆς πόλεως Deos colendos putavit : sed sensim sensimque rectiora de Deo eos addocere voluit ; quod si igitur male ab Atheniensibus vitâ est privatus, recte fecit, quod stultas opiniones animis hominum evellere voluit. Sane judicium *D. Rollini* nititur falsissima regula, nimirum non oportere Viros sapientes erroribus publice receptis se se opponere, sed juxta leges Reipublicæ sentire, loqui, scribere. Hæc regula si valuisset, nunquam Gentilium Religio fuisset subversa, quod tamen omnibus viribus fecerunt Religionis Christianæ primi Confessores. Sane non *amore veritatis*, sed *Seclæ*, cui addictus est *Rollinus* inductum hæc dixisse vel inde patet ; quod in tota prima parte egregii libelli rectissime monet, Præceptores omnibus viribus conniti debere, ut impietatis semina ex animis tenerorum adolescentium radicitus tollant. At quomodo id fieri posset si Poætæ veteres tam absurda de Diis proferentes non taxarentur? Fuerunt imprimis qui existimarunt, ea quæ *Plato* de *Homero* dixit, non ita ut communiter sumuntur, esse interpretanda, quasi nempe e civitate sua tanquam pestem proscriberet, sed ut laudibus cumulatum, extra plebis imperitæ susurros, & invidiam constitueret. Ita doctiss. *Grævius Lect. Hesiod. pag. m. 114.* Postquam ostendit veteres eos, quos divino honore affici voluere, unxisse ; variisque tæniis ac coronis ornasse, sic ait : *Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum é sua Republica in aliam Rempublicam dimittendum esse censet, eum jubeat unctum & lanâ*

coronatum educi : ἀποπεμπομεν τε ἂν εἰς ἄλλην πόλιν inquit μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέοντες καὶ ἔρω στεφανῶτες: *amandari quidem volebat Homerum e sua civitate, ne qua opinio sequior civibus suis, qui fabularum mysteria non intelligebant, per imprudentiam ex ejus cantibus affricaretur; sed volebat eum dimitti non tanquam hominem scelestum & infamem, sed tanquam hominem divinum, dignumque qui ad instar Dei ungeretur, & lanâ coronaretur, hoc est, divinis adsiceretur honoribus. Diis enim & rebus sacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato unus omnium maximi faciebat, & ob artis divinitatem mirificæ celebrabat, ejusque sententiis utebatur frequenter ad docendum, verbis verò & loquendi generibus ad dictionem expoliendam. Hæc est vera ratio, cur ungi & ἔρω voluerit coronari Homerum Philosophus; non quod tanquam exul & civiliter mortuus fuerit eiecitus, quia mortui ungebantur: nec propter Poëtarum mollitiem, quam lanea corona significaverit, ut hercle Musarum & Platonis ingratiis docuit Andreas Schottus Noct. Ciceron. Lib. III. pag. 12. hæcenus Grævius. Equidem indignari non possum doctissimo Grævio, Homerum magni æstimanti, eamque quam Plato contra eum constituit legem, benigne interpretanti; vix tamen mihi persuadeo, Platonem tam benigne de eo sensisse; qui multis in locis male ob dictam supra causam de eo judicat: saltem aliter sunt interpretati veteres; Theodoretus Serm. 2. & 10. Therapeut. Aliter inter modernos interpretatur doctissimus Jesuita M. Mourges Plan Theologique du Pythagorisme Tom. I. p. 275. postquam enim verba Platonis, quæ libro 3°. de Republica continentur, adduxisset, addit: Voilà cette memorable & formidable loi contre les Poëtes de laquelle*

laquelle les Peres ont tant parlé à l'honneur de Platon, & à la honte des Mythologues & des adorateurs des Dieux de la fable. Pourquoi ce parfum & cette couronne de laine? L'un pour traiter ces faiseurs de Contes obscenes comme des personnes ou infectées de quelques mal contagieux, où dont l'haleine sent & incommode, ainsi que Theodoret l'insinue dans son troisieme discours contre les Grecs: l'autre en derision de la couronne Apollinaire qui faisoit l'ornement & la distinction des têtes Poëtiques. Theodoret qui cite cette loi dans deux discours differens, dit toujours que Platon congédie Homere après l'avoir parfumé comme les femmes congédient les hyrondelles, symbole des Jaseurs importuns avec lesquels Pythagore conseille d'avoir peu de commerce: ne pas souffrir les hyrondelles dans sa maison, c'est le huitieme de ses symboles. Crediderim itaque Homerum, siquidem Platonis judiciis stare & cadere debuisse, eandem mercedem accepturum fuisse, quæ Principi illi apud Phædrum data, qui ligato crure, nivea fasciâ, niveis tunicis, superbiens honore divinæ domus capite protrusus est foras. Adde quæ Viri docti ad Minutium Felicem de hoc argumento in medium protulerunt, Edit. J. Gronovii pag. 225. ut & ad Athenæum pag. 77. Edit. Dechair. Confer cum iis, quæ de Philosophia & Religione Homeri dicta sunt in celeb. & amicissimi Brukeri Hist. Critic. Philosoph. Tom. I. Part. II. Lib. I. Cap. I. de Philosophia Græcorum fabulari.

Religionem Hesiodi repræsentabit sequens Musei Particula.

tur. Sed in gratia ac cognitione, quam adsequuti sunt, in dies magis magisque progrediendum, donec toti ad imaginem Dei reformentur.

Corrigenda.

In Dissert. de Relig. HOMERI. p. 186. ante vocem *Socratis* adde *Dicta*. p. 187. pro *ei* lege *Ejus* *Scriptis*. p. 192. *correpum* lege *correptum*. p. 215. *addint* lege *addit*. p. 215. in *Notis* lege: *at præter ea, quæ supra dicta sunt, nota, si vere . . .* p. 216. pro *se* lege *de*. p. 223. pro *Athenæum* lege *Athenagoram*.

